

Bošáca 15. februára 2022

Tlačová správa

Výskum potvrdil obavy: Okolie spaľovní odpadov je kontaminované vysoko toxickými látkami

V Európe sú spaľovne odpadov s využívaním energie často propagované ako bezpečný spôsob zhodnocovania komunálneho a priemyselného odpadu, a to tak pre ľudské zdravie, ako aj pre životné prostredie. Ale je to naozaj tak?

Vážne spochybnenie týchto tvrdení poskytli výsledky výskumu, ktorý sa uskutočnil v roku 2021 v troch krajinách: Litve, Českej republike a Španielsku. Spolupracovali na ňom [Nadácia ToxicoWatch](#) so sídlom v Holandsku (ako vedecký partner) a tri environmentálne organizácie: [Žiedine Ekonomika](#) v Litve, [Hnutí DUHA](#) v Českej republike a [Ecologistas en Acción](#) v Španielsku, pričom všetkých koordinovala [Zero Waste Europe](#).

Projekt biomonitorovania

Na posúdenie skutočného vplyvu spaľovania odpadov na ľudské zdravie a životné prostredie sa tento výskum pomocou biotestov zameral na analýzu prítomnosti perzistentných organických látok (POP's) v biomarkeroch (slepačie vajcia, ihličie a machy) z okolia spaľovní odpadov (Waste-to-Energy). Sledovanými látkami boli polychlórované dibenzodioxíny a polychlórované dibenzofurány (PCDD/F a PXDD/F); polycyklické aromatické uhľovodíky (PAH); a per- a polyfluóralkylové látky (PFAS).

Výsledky biomonitoringu

Výsledkom tohto výskumu bolo zistenie vysokého stupňa kontaminácie v okolí všetkých troch spaľovní:

- Analýzy slepačích vajec ukázali, že väčšina z nich prekračuje akčné limity EÚ pre bezpečnosť potravín, ktoré sú upravené v Odporúčaní Komisie č. 2013/711/EÚ. Predpisy EÚ v takých prípadoch naliehajú na prijatie opatrení na miestach, kde sa odoberajú vzorky vajec, aby sa zistil zdroj kontaminácie POP's a uskutočnili sa opatrenia na ich zníženie alebo eliminovanie.
- Okrem toho vysoké percento vajec prekračovalo bezpečnú úroveň POP's pre ľudskú spotrebu podľa Nariadenia Komisie (ES) č. 1881/2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách. Ak by boli tieto vajcia určené na komerčný trh, museli by byť stiahnuté z trhu.
- Výsledky analýzy vegetácie – ihličia a machov poukázali na vysoké hladiny dioxínov v okolí spaľovní odpadu. Hoci neexistuje zákonná povinnosť konať, je to znak znečistenia. Navyše ľudia žijúci v blízkosti spaľovní môžu byť ohrození, ak budú pestovať zeleninu na konzumáciu.

Tento biomonitorovací výskum dáva varovný signál pred kontamináciou životného prostredia toxickými látkami, ako sú dioxíny (PCDD/F), dioxínom podobné PCB, PAH a PFAS.

Znepokojujúce na týchto zisteniach je, že dve z troch spaľovní sú pomerne nové, prvá v Plzni – spustila plnú prevádzku v marci 2019 a druhá v Kaunase (Litva) v novembri 2020. Tretia je staršia spaľovňa v Madride – Valdemingómez (Španielsko), začala s prevádzkou už v roku 1996.

**Priatelia
Zeme
SPZ**

Adresa:

Haluzice 761
913 07 Bošáca

tel.: 0903 772 323
spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz

IČO: 35 529 261
DIČ: 2021396069

účet: IBAN: SK49 3100
0000 0043 5005 4701

Autori výskumu varujú, že politika založená na podpore spaľovania odpadov, môže mať negatívny vplyv na ľudské zdravie. Zdôrazňujú nezlučiteľnosť politík založených na spaľovaní odpadov s agendou EU smerujúcou k nulovému znečisteniu.

Branislav Moňok, predseda Priateľov Zeme – SPZ:

„Výsledky tohto výskumu sú z hľadiska ochrany životného prostredia a zdravia ľudí veľmi znepokojujúce. Okrem iného poukazujú aj na fakt, že ani nové spaľovne s modernými technológiami nezabránia emisiám najtoxickejších látok na svete – dioxínom, ktoré sa kumulujú v prostredí a môžu ohrozovať zdravie ľudí žijúcich v okolí spaľovní.“

Priatelia Zeme – SPZ podporujú odporúčania Zero Waste Europe

Na základe výsledkov tohto výskumu biomonitorovania sieť environmentálnych organizácií [Zero Waste Europe](#) odporúča:

- Urobiť výskum biomonitorovania povinným pre všetky existujúce projekty spaľovania odpadov v celej Európe – komunity žijúce v blízkosti spaľovní odpadov sa musia uistiť o zdravotných a bezpečnostných rizikách všetkých fáz prevádzky spaľovne.
- Nariadiť nepretržité merania chlórovaných a brómovaných dioxínov, a to aj za „iných ako normálnych prevádzkových podmienok“, ako sú spúšťanie, odstavenie a technické havárie.
- Uvaliť moratórium na nové projekty spaľovania odpadu a vypracovať plány postupného uzatvárania existujúcich spaľovní odpadov.
- Podporovať a financovať obehové, zdravé a udržateľné alternatívy k spaľovaniu odpadu.

Viac informácií k problematike:

Viac informácií o biomonitoringu a kompletne výsledky štúdie biomonitoringu POP's látok v okolí spaľovní odpadov nájdete na www.nulaodpadu.sk/toxicke-okolie-spalovni.

Kontaktné osoby:

Branislav Moňok, monok@priateliazeme.sk, 0904 124 726

Ing. Monika Medovičová, medovicova@priateliazeme.sk, 0904 828 808